

Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası ve Üç Kritik Sınava: Makedonya, Kongo ve Bosna Hersek Misyonları

Tarık SÖYLEMİŞ¹

Özet

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler, NATO'dan bağımsız olarak kendi güvenlik politikalarını geliştirmek istemişler, bu nedenle de Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nı (AGSP) oluşturmuşlardır. AGSP, askeri (EUFOR) ve polis misyonu (EUPOL) olarak iki bölümden oluşmaktadır. Bu misyonların amacı, dünyanın herhangi bir yerindeki kriz bölgelerine Petersberg Görevleri kapsamında hukuki, diplomatik, insani, ekonomik ve askeri yardım yapmaktır. AB, ilk otonom askeri misyonlarını 2003–2004 yılları arasında Makedonya, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Bosna'ya göndermiştir. Ancak, bu üç misyon sadece sınırlı bir bölge dahilinde gerçekleşmiştir. Ayrıca, AB bu bölgelere askeri misyon göndermeden önce NATO veya Birleşmiş Milletler Barış Gücü ilk müdahaleyi yapmıştır. Gerekli düzeni sağlayıp, taraflar arasında ateşkes antlaşmalarını imzaladıktan sonra, bölgeden askerlerinin büyük bölümünü çekerek, görevi AB'ye devretmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP), Concordia Misyonu, Artemis Misyonu, Althea Misyonu, Avrupa Birliği Gücü (EUFOR).*

GİRİŞ

Avrupa Birliği (AB) 1951 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)² ile başlattığı bütünleşme hareketini çeşitli antlaşmalarla yenileyip, geliştirerek 29 Ekim 2004 AB Anayasası'nın tamamlanması sürecine getirebilmiştir. Temelde AB ekonomik bir birlik-telik gibi gözükse de, üye devletler dünya konjonktüründe ekonomik güce sahip olmanın yanında, ortak bir dış politika ve güvenlik politikasını hayata geçirerek, siyaset ve güvenlik alanında da güçlü bir yapıya sahip olmak istemiştir. Bu süreç içerisinde AB'nin genişleme politikası da sürekli devam ettiği için, Birliğe her dâhil olan ülke beraberinde siyasi çıkarlarını da getirmiştir. Bu sorunlar, Avrupa'nın özellikle ortak bir dış ve güvenlik politikasını süratle hayatiyete geçirmesinin önündeki en büyük engel olmuştur.³

II. Dünya Savaşı'ndan büyük yara alarak çıkan Avrupa devletleri, soğuk savaş dön-

¹ Öğretim Görevlisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Atabey Meslek Yüksek Okulu İktisadi ve İdari Programlar Bölümü.

² Enver Bozkurt, Mehmet Özcan ve Arif Köktaş, *Avrupa Birliği Hukuku*, (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001), s. 8.

³ Özellikle Fransa, B. Almanya ve İngiltere ortak güvenlik ve savunma politikası konularında birbirlerinin hazırladıkları tasarıları, Almanya'nın tekrar silahlanması endişesinden dolayı reddetmişlerdir.

minde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden (SSCB) gelebilecek olası saldırı tehdidine karşı, oluşturamadıkları ortak güvenlik sisteminin yerine, güvenliklerini ABD merkezli Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) tarafından sağlama yoluna gitmişlerdir.

Gelişen süreçte, nispeten güçlü bir askeri yapıya sahip İngiltere, Fransa ve F.Almanya, ABD'den bağımsız bir Avrupa güvenlik ve savunma politikasının oluşmasını sağlamışlardır. Ancak, oluşturulan Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın (AGSP) askeri yapısı, AB'nin anayasal yapısı gibi sorunlarla doluydu.

Bu makalede, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın (AGSP) oluşumu ve AB'nin AGSP kapsamında NATO'dan bağımsız olarak gerçekleştirdiği Makedonya, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Bosna-Hersek askeri misyonları incelenip, AB'nin güvenlik ve savunma alanında NATO'ya alternatif olup olamayacağı tartışılacaktır.

AVRUPA GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI

II. Dünya Savaşı'ndan ağır zararlar çıkan Avrupa devletleri, savaş sonrası oluşan yeni dünya dengesinde ortaya çıkan iki büyük güçle bireysel olarak mücadele edemeyeceklerini anlamışlardır. Avrupalı devletler, iki büyük güç arasında meydana gelebilecek olası bir savaşın Avrupa topraklarında gerçekleşeceğini tahmin ederek savunma alanında bir araya gelmeyi amaçlamışlardır.

1948 yılında İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg ortak bir savunma anlayışını da içeren Brüksel Antlaşmasını imzalamışlardır.⁴ Ancak, bu oluşum Avrupa güvenliği açısından oldukça zayıf kaldığından, Fransa, B.Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg tarafından 1952 yılında Avrupa Savunma Topluluğu (AST) kurulmuştur. AST, B.Almanya'nın silahlanmasını sağlayacağı endişesiyle Fransa tarafından veto edilerek, hayata geçirilememiştir.⁵

Brüksel Antlaşması'na taraf olan devletler B. Almanya ve İtalya'yı da aralarına alarak, imzaladıkları Paris Antlaşması'yla 1954 yılında Batı Avrupa Birliği'ni (BAB) kurmuşlardır.⁶ BAB'ın 5. maddesine göre; "... Antlaşmaya imza atan üyelerin herhangi birine dışarıdan yapılacak bir saldırı karşısında, Antlaşmaya imza atan diğer üyeler BM Antlaşması'nın 51. maddesine göre ellerindeki tüm askeri ve askeri olmayan güçleriyle yardıma gelecek ve saldırılan üye ülkeyi destekleyeceklerdir."⁷ Ancak, 1949 yılında NATO'nun kurulması BAB için büyük talihsizlik olmuştur. Çünkü NATO güçlü yapısıyla Avrupa'nın güvenliğini üstlenerek, BAB'ın aktif hale gelmesini önlemiştir.

⁴ Muharrem Gürkaynak, *Avrupa'da Savunma ve Güvenlik*, (Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2004), s. 51; Esra Çayhan, 'Avrupa Birliği'nde Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası', *Uluslararası Politikada Yeni Alanlar Yeni Bakışlar*, Faruk Sönmezoğlu (der.), (İstanbul: DER Yayınları, 1998), s. 344.

⁵ Rıza Arslan, 'Avrupa Birliği Savunma Politikası: Dünya Sahnesine Geri Dönüş Mü?', *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 1, 2005, s. 232.

⁶ Kader Özlem, 'Avrupa'da Güvenlik Politikalarının Oluşum Süreci ve NATO-AB-Türkiye İlişkileri Açısından Analizi', <<http://www.turksam.org/tr/yazilar.asp?kat=21&yazi=699>>, (17.04.2006).

⁷ ARSLAN, s. 231.

Avrupa Devletleri, güvenlik ve savunma konusundaki bu başarısız girişimlerinden sonra, güçlü bir savunma yapısının güçlü ekonomiden geçtiğini anlamışlardır. Bu nedenle, önce 25 Temmuz 1952 yılında AKÇT'yi, 1957 yılında da Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) kurmuşlardır.⁸

Soğuk savaşın sona ermesiyle, SSCB'nin Avrupa'ya yönelik tehdit konumu sona ermiştir. Avrupa da NATO'nun nükleer koruyuculuğu altında geçirdiği dönemin ardından⁹, artık kendi güvenlik politikasını oluşturma gayreti içine girmiştir. Kasım 1993'de imzalanan Maastricht Antlaşması'yla Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nı (ODGP) oluşturmuştur.¹⁰ Bu antlaşma ile, NATO'nun da desteğiyle Avrupa'ya özgü bir güvenlik ve savunma anlayışı oluşturulmuş ve Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği'nden (AGSK) söz edilmeye başlanmıştır.¹¹ Bu sayede, BAB Avrupa güvenliğinde etkin hale getirilmeye çalışılmıştır. Ancak, BAB NATO'nun kontrolünde geliştirilerek, NATO'nun Avrupa ayağı haline getirilmiştir.

1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması ile, ODGP daha da güçlendirilmek istenmiş ve Javier Solana Yüksek Temsilci olarak atanmıştır. Ayrıca, Antlaşma'yla Petersberg Görevleri'nin¹² gerçekleştirilmesi ödevi BAB'a verilmiştir. Böylece, BAB operasyonel askeri bir güç haline getirilerek, operasyonel ihtiyacını öncelikle üye devlet asker ve imkânlarından karşılaması, gerekirse NATO imkân ve yeteneklerinden yararlanması, ancak yapacağı operasyonlarda NATO'ya bilgi vermesi amaçlanmıştır.¹³

Aralık 1998'de, İngiltere ve Fransa liderleri St. Malo'da bir araya gelerek ortak bir bildiri imzalamışlardır. Bu bildiri ile ilk defa Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'ndan (AGSP) söz edilmiştir.¹⁴ Bildiride özetle; AB'nin uluslararası krizlere askeri güçle müdahale edilebileceği, ODGP'nin süratle uygulamaya geçirilmesi, NATO'nun isteksiz kaldığı kriz bölgelerine AB'nin müdahale edebileceği yönünde kararlar alınmıştır.

Haziran 1999'da yapılan Köln Zirvesi'nde AGSP yasal olarak tanınarak,¹⁵ AB'nin kriz yönetimlerinde nasıl bir strateji izleyeceği kararlaştırılmıştır.¹⁶ Ayrıca bu Zirve'de

⁸ ÇAYHAN, s. 345.

⁹ Adrian Hyder-Price, 'Normative Power Europe: A Realist Critique', *Journal of European Public Policy*, Vol. 13, Issue. 2, March 2006, s. 225.

¹⁰ ARSLAN, s. 235.

¹¹ GÜRKAYNAK, s. 181.

¹² Petersberg Görevleri; insani yardım, arama kurtarma çalışmaları, barışı koruma, kriz yönetimi ve barışı sağlayabilmek için güç kullanımını içerir.

¹³ İrfan Kaya Ülger, 'Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın Arka Planı, Oluşumu ve Temel Anlaşmazlık Konuları', *Uluslararası Güvenlik Sorunları ve Türkiye*, Refet Yinanç, Hakan Taşdemir (ed.), (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2002), s.103.

¹⁴ GÜRKAYNAK, s.189.

¹⁵ Rory Keane, 'European Security and Defence Policy: From Cologne to Sarajevo', *Global Society*, Vol. 19, No. 1, January 2005, s. 91.

¹⁶ Hasret Çomak, 'Türkiye, NATO, AGSK, AOGSP', *Stradigma Dergisi*, Sayı:1, 2003, <<http://www.stradigma.com/index.php?sayfa=makale&no:103>>, (02.5.2006).

alınan karar doğrultusunda BAB feshedilerek, görevleri AB'ye devredilmiştir.¹⁷

Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nde; Petersberg Görevleri'ni yerine getirecek bir Acil Müdahale Gücü oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bu Acil Müdahale Gücü'nün en geç 2003 yılına kadar faaliyete geçmesi, 60 gün içinde hazır olabilecek ve bir yıl süre ile görev yapabilecek 50-60 bin kişiden oluşturulması amaçlanmıştır.¹⁸ Zirve'de ayrıca, Siyasi ve Güvenlik Komitesi, AB Askeri Komitesi ve AB askeri personeli oluşturulması kararı alınmıştır.¹⁹

Haziran 2000'de gerçekleşen Feira Zirvesi'nde; NATO'ya üye olup AB'ye üye olmayan ülkelerin ve AB'ye aday ülkelerin AGSP karar mekanizmasındaki durumları görüşülmüştür. Buna göre, müdahale gerektiren durumlarda NATO'nun imkân ve yetenekleri kullanılacaksa, AB üyesi olmayan NATO üyesi ülkelerin bu operasyonlara katılıp katılmayacağı kendi isteklerine bırakılmıştır. AB'nin NATO imkân ve yeteneklerini kullanmadan kendi başlatacağı operasyonlara katılım konusunda Avrupa Konseyi yetkilendirilmiştir. Ayrıca Konsey, NATO üyesi olmayan AB'ye aday ülkeleri de operasyonlara katılmaları için davet edebilecektir.²⁰ Bu Zirve'de ayrıca, askeri operasyonların yönetimi ile ilgili üç strateji belirlenmiştir:

- 1- NATO tarafından yürütülen operasyonlar.
- 2- NATO imkân ve yeteneklerinden yararlanarak AB'nin gerçekleştirdiği operasyonlar.
- 3- AB tarafından yürütülen otonom operasyonlar.²¹

Bu tarihe kadar yapılan antlaşmalarda AB'nin yapacağı askeri operasyonlarda NATO imkan ve yeteneklerini ne ölçüde kullanacağı konusu hala netleşmemiştir. Nisan 1999 tarihinde yapılan NATO Washington Zirvesi'nde; AB'nin, NATO'nun müdahale etmediği krizlere özerk olarak müdahale edebileceği, ancak bu operasyonların planlanması ve yürütülmesinde NATO'nun imkân ve yeteneklerinden yararlanabileceği kararlaştırılmıştır. Bu sayede AB, askeri operasyonel gücünü geliştirirken, NATO'nun alt yapısını kullanarak daha az harcamayla, bu amacını gerçekleştirmeyi hedeflemiştir.²²

Aralık 2000 yılında gerçekleştirilen Nice Zirvesi'nde; AGSP'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın güvenlik boyutunda farklı bir yapısını oluşturduğu kabul edilmiştir.²³ Ayrıca, AGSP'nin askeri yapısı ile ilgili Siyasi ve Güvenlik Komitesi, AB Askeri Komitesi ve AB Askeri Karargâhı oluşturulmuştur.²⁴

¹⁷ Esra Çayhan, 'Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası ve Türkiye', *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 3, 2002, s. 49.

¹⁸ KEANE, s. 91.

¹⁹ Bu birimlerin yapıları ve görevleri hakkında bkz. ÇOMAK, s. 5-6.

²⁰ ÇAYHAN, 2002, s. 50.

²¹ A. Seda Serdar, 'AB Güvenlik Politikası'nda Yeni Bir Dönem', *Stratejik Analiz Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 35, 2003, s. 68.

²² SERDAR, s. 68.

²³ ÜLGER, s. 107.

²⁴ ÇOMAK, s. 11.

Washington Zirvesi'nde, her ne kadar AB'nin yapacağı askeri operasyonlarda, NATO'nun AB üyesi olmayan Avrupa ülkelerinin²⁵ de katılması öngörülmüşse de Haziran 1999 Köln ve Aralık 2000 Nice Zirvesi'nde AB bunun tam aksi yönde karar almıştır. Yani, AB üyesi olmayan NATO üyesi Avrupa Devletleri -Türkiye gibi²⁶- AB'nin askeri operasyonlarında planlama ve karar alma mekanizmasına dahil edilmeyecektir.²⁷ AB, bu tavrı ile sadece AB üyesi ülkelerin katılımı ile özerk bir güvenlik ve savunma politikası izleyeceğini ve bu politikada artık NATO'ya ihtiyacı olmadığını ortaya koymaya çalışmışsa da, henüz yeterli alt yapısı olmadığından başarılı olabildiği söylenebilir.

Mayıs 2003'de gerçekleştirilen Bonbon Zirvesi'nde Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac "... ister isteyelim ister istemeyelim, dünya çok merkezli olacaktır." sözleriyle ABD'yi artık Avrupa'da istemediklerini açıkça ortaya koymuştur. Devam eden konuşmasında; "Şimdi Avrupa dünyayı kendi görüşlerine formüle etmeli... bunu, askeri gücünü tek çatı altında oluşturup, geliştirmesiyle dünyaya göstermeli ve böylece inandırıcı olmalıdır." diyerek, ortak ve daimi bir Avrupa ordusuna olan ihtiyaçlarını dile getirmiştir.²⁸ Bu doğrultuda Çekirdek Avrupa²⁹ ordusu karargâhının 50 subayla Belçika'nın Tervuren şehrinde oluşturulması, bu ülkelerin silahlı kuvvetlerini modernleştirmek için yatırım yapmaları, bu yatırım oranları konusunda ülkelerin GSYİH'nin (gayri safi yatırım istihdam harcamaları) %0.25'den 2012 yılına kadar %0.45'e çıkarılması ve Avrupa Savunma Birliği'nin (ASB) oluşturulması hedeflenmiştir. İlave olarak, Haziran 2003 Selanik Zirvesi'nde Javier Solana Birlik Savunma Doktrini'ni ortaya atmıştır. Bu doktrine göre; AB gelecekte Avrupa'nın çıkarları söz konusu olduğunda, dünyanın herhangi bir bölgesine uluslararası hukuk kuralları ve BM Şartı'na bağlı kalmadan askeri müdahaleler yapabilecektir.³⁰

AB, AGSP kapsamında yapacağı müdahalelerde, Petersberg Görevleri içerisinde yer alan kriz yönetiminin şeklini hukuki, diplomatik, insani, ekonomik ve askeri yardım olarak belirlemiştir.³¹

²⁵ Bu ülkeler; Türkiye, İzlanda, Norveç, Macaristan, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'dir.

²⁶ Türkiye bu sorunu daha sonra Ankara Mutabakatı ile çözmüştür. Buna göre, AB'nin bağımsız olarak gerçekleştireceği operasyonlarda NATO'nun imkan ve yeteneklerinden yararlanacaksa, Türkiye'nin operasyonlara doğrudan katılımı söz konusu olacaktır. Ancak, NATO'dan yararlanılmayacaksa, Türkiye Avrupa Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi tarafından davet edildiği takdirde bu operasyonlara katılabilecektir.

²⁷ Hasret Çomak, 'Yeni Güvenlik Anlayışı Çerçevesinde; AGSP'de Meydana Gelen Gelişmeler ve Türkiye'nin Uyumunu', *Stradigma Dergisi*, Sayı: 4, 2003, <<http://www.stradigma.com/index.php?sayfa=makale&no=67>>, (02.5.2006).

²⁸ ARSLAN, s. 238-239.

²⁹ Çekirdek Avrupa ülkelerinden kastedilen; Fransa, Almanya, Belçika, Lüksemburg ve İtalya'dır.

³⁰ ARSLAN, s. 239.

³¹ Giovanna Bono, 'The EU's Military Doctrine: An Assessment', *International Peacekeeping*, Vol. 11, No. 3, Autumn 2004, s. 441.

AB bu aşamaya kadar getirdiği AGSP'yi otonom olarak gerçekleştirme konusunda operasyonel düzeyde bir fırsat yakalayamamıştır. Ta ki, Makedonya krizine kadar. Ardından da Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Bosna-Hersek'e, NATO'dan bağımsız olarak tek başına Petersberg Görevleri çerçevesinde askeri misyonlar göndermiştir. AB, bu misyonlarla dünyaya otonom askeri operasyonlar düzenleyebileceğini ispat etmek istemiştir. Çalışmamızın bu bölümünde AB'nin bu üç misyonu ve yeterliliği incelenecektir.

AVRUPA GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASININ OTONOM MİSYONLARI

Kod Adı Concordia

Birçok etnik cumhuriyeti bünyesinde barındıran Yugoslavya'da özellikle 90'lı yılların başlarında, bu Cumhuriyetlerin kendi parlamentolarında egemenlik kararı almaları, dağılma ve dolayısıyla çatışma sürecini başlatmıştır. 1991 yılında Hırvatistan ve Slovenya'nın bağımsızlıklarını ilan etmesi ve Sırp'ların 91 seçimlerinden dolayı kin beslediği Hırvatistan'a saldırması sonucu, iç savaş patlak vermiştir. Avrupa Topluluğu'nun (AT) girişimiyle 5 Kasım 1991'de Lahey'de taraflar bir araya getirilerek çözüm arayışına gidilmiş ancak başarı sağlanamamıştır. Bunun üzerine AT, Sırbistan ve Karadağ bölgesine uyguladığı ekonomik ambargo ile Sırp'ları 650 milyon Dolar ile 1,2 milyar Dolar arasında zarara uğratmıştır.³²

AT'nin bu başarısız diplomasi girişimi sonucunda oluşan ortam beraberinde siyasi bir boşluk meydana getirmiştir. Aralık 1992'de Birleşmiş Milletler Koruma Gücü (UNPROFOR), Makedonya'ya müdahale etmiştir. UNPROFOR'un görevi; sınır bölgelerini gözlemlmek, ülkede istikrarı ve güveni tekrar tesis etmektir. BM, bu görevini Şubat 1999'a kadar sürdürdü. Bu süreç zarfında ülkede istikrar ve çok etnik yapıları demokrasiye geçiş sağlanarak, mevcut hükümet yönetiminde bir etnik Arnavut siyasi partinin yer alması sağlanmış, Arnavutların ve Makedonların çıkarları en üst düzeyde garanti altına alınmıştır. Ancak, bu istikrarlı ortam fazla uzun sürmemiştir. Bazı etnik Arnavutlar ülkenin bazı kurumlarında kendilerinin yeterince temsil edilmediğini, özellikle polis teşkilatı gibi birimlerde görev alamadıklarını belirtmişlerdir. Arnavutlar, resmi dillerinin Makedonya'da kabul edilmediğini bu yüzden ikinci sınıf vatandaş duygusuna kapıldıklarını belirterek, Tetova'da özel bir Arnavut Dil Üniversitesi kurmuşlardır. Bu gelişme, Makedonya hükümetinin ülke bütünlüğüne yönelik ciddi endişelere kapılmasına yol açmıştır.³³ Bu sırada NATO'nun Kosova'ya geniş çaplı askeri müdahalesi sonucu, Makedonya'ya göçler başlamış, bu durum zaten NATO'nun müdahalesinden endişe duyan Arnavutların memnuniyetsizliğini daha da arttırmıştır.³⁴

³² İrfan Kaya Ülger, 'Ortadoğu Sorunu ve Yugoslavya'nın Dağılmasının Avrupa Dış Politikası Çerçevesinde Analizi', *Stradigma Dergisi*, Sayı: 8, 2003, <<http://www.stradigma.com/index.php?sayfa=makale&no=31>>, (24.4.2006).

³³ Catriona Mace, 'Operation Concordia: Developing a European Approach To Crisis Management?', *International Peacekeeping*, Vol. 11, No. 3, Autumn 2004, s. 475.

³⁴ MACE, s. 476.

Ocak 2001'de etnik Arnavut isyancıların silahlı kanadını temsil eden Ulusal Kurtuluş Ordusu (UÇK), Tetova'da polis ve askeri birimlere saldırı düzenlemiştir. Bazı UÇK militanları da Kosova sınırındaki Presevo Vadisi'ndeki güvenlik bölgesinde bulunan Sırp askerleriyle çatışmaya girmiştir. Ancak, NATO'nun başarılı diplomasi girişimiyle UÇK militanları güvenlik bölgesinden çıkartılmıştır. Zarar gören mülklerin tekrar onarılması ve çatışma bölgelerinden kaçan sivillerin tekrar evlerine dönmesinin sağlanması için AT, bütçesinden 2.5 milyon Euro yardım göndermiştir. Arnavutlar ve Makedonya hükümeti arasında yapılan barış görüşmeleri sonuçsuz kalmış ve Haziran 2001'de 350 UÇK üyesi Aracinova'ya saldırmış ve başkenti de tehdit etmeye başlamıştır. Ancak, bu noktada NATO devreye girerek UÇK üyelerine silahlarını bıraktırmış ve bölgeden çekilmelerini sağlamıştır.³⁵

Taraflar arasında Ağustos 2001'de imzalanan Ohrid Antlaşması'yla Makedonya'da çatışma ortamı sonlandırılmıştır. AB, sivil kriz yönetimi çerçevesinde 2001'de 10,3 milyon Euro ve 2002'de 63.50 milyon Euro yardım göndermiştir.³⁶

NATO, çatışmanın bastırılması, taraflar arasında anlaşmanın sağlanması konusunda oldukça etkin olurken, AB daha çok bölgeye ekonomik yardım ve zarar gören yerlerin yeniden inşası gibi konularda etkili olabilmektedir.³⁷

Mart 2003'de imzalanan Berlin Plus (Artı) Antlaşması ile NATO Makedonya'daki varlığına son vermiş ve buradaki barışı koruma çerçevesinde Ohrid Antlaşması'nın yürütülmesini sağlama görevini AB'ye devretmiştir.³⁸

31 Mart 2003'de AB, kod adı Concordia olan askeri misyonunu Makedonya'ya göndermiştir. Misyonun amacı; Makedonya hükümet birimlerine özellikle sınır ve bölge güvenliğinin sağlanması ve Ohrid Antlaşması'nın yürütülmesinde yardımcı olmaktır. Operasyon komutanı Amiral Rainer Feist, aynı zamanda NATO'nun Avrupa Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutan Yardımcısı'dır ve operasyon süresince AB yetkililerine bilgi verecektir. Operasyon karargâhı, Brüksel'deki Avrupa Müttefik Kuvvetler Yüksek Karargâhı'nda yapılandırılmıştır. Kuvvet karargâhı Skopje'de, bölge karargâhları ise Skopje, Kumanova, Tetova'da konuşlandırılmıştır. Misyon'da 26 ülkeden toplam 400 asker görev almıştır.³⁹

AB konseyi, bu askerlerin bölgeye sevk edilmesi için 4.7 milyon Euro kaynak sağlamıştır.⁴⁰ Concordia, 15 Aralık 2003'de sonlandırılmış ve Makedonya hükümetinin talebi üzerine AB bölgeye Proxima kod adıyla polis misyonunu (EUPOL) göndermiştir.⁴¹

³⁵ MACE, s. 476-478.

³⁶ MACE, s. 479.

³⁷ MACE, s. 480.

³⁸ GÜRKAYNAK, s. 186.

³⁹ Concordia, EUFOR Mission in fyr Macedonia, <<http://www.delmkd.cec.eu.int/en/Concordia/main.htm>>, (17.5.2006).

⁴⁰ David Scannell, 'Financing ESDP Military Operations', *European Foreign Affairs Review*, Vol. 9, 2004, s. 534.

⁴¹ MACE, s. 483.

Uluslararası Kriz Grubu Avrupa politika analisti Alba Lamberti'ye göre; "Bu sadece bir AB askeri operasyonu değildir. Bu bir Avrupa ortak savunma politikasının yürütülmesinde ilk başarılı hikâyeydi. Aynı zamanda bu, AB'nin kendisini ispat etmesi için ihtiyacı olan küçük ve çok düşük riskli askeri bir misyondur." Makedonyalı bir güvenlik danışmanı olan Stevo Pendarovski'ye göre ise; "Bu nispi bir başarıdır çünkü bu kolay bir misyondur."⁴² Makedonya misyonu AB için bir güven tazeleme harekâtıydı. Misyonun alanı ve kapasitesi NATO varlıklarıyla kıyaslandığında dikkate bile alınmazdı. Misyon, NATO'nun gölgesi altında kalsa da AB için tecrübe kazanmak ve NATO ile münavebeli olarak işbirliği içerisinde operasyonel bir faaliyeti gerçekleştirme konusunda yararlı olmuştur.

Kod Adı Artemis

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Afrika'daki karışıklık, Avrupalı devletlerin dikkatini çekmişti. Birleşmiş Milletler'in Angola, Mozambik, Namibya, Ruanda ve Somali'ye düzenlemiş olduğu istikrar ve barışı koruma misyonlarına bazı Avrupa devletleri de - özellikle Fransa asker göndererek - katkıda bulunmuştu. Ayrıca Fransa, daha önceleri de tek başına Ruanda'ya müdahalede bulunmuştu.⁴³

Ağustos 1998'de Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde savaş başladı. İlk olarak Ruanda, Uganda, Brundi, Angolan Unita ve Kongolese isyancıları Kinshasa, Angola, Çad, Namibya, Sudan ve Zimbabwe'ye saldırdılar. Savaşın ilk yılında, Angola ve Zimbabwe Kinshasa'nın batısını alarak Ruanda'lı isyancıları bu bölgeden çıkarttılar. Fakat Ruanda ve Uganda güçleri Kinshasa'nın doğusundaki büyük bir bölgeyi ele geçirmişlerdi. Yapılan barış görüşmeleri sonucunda Eylül 2002'de Uganda, Kongo'dan çekilmeyi kabul etti.⁴⁴

Bir süre sonra, İturi bölgesindeki zengin kaynakları ele geçirmek amacıyla etnik milislerle Ruanda, Uganda ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti birbirleriyle savaşmaya başladılar. Milis savaşçıların büyük bir bölümü çocuklardan oluşuyordu ve 1999 yılına kadar ortalama 50.000 erkek, kadın ve çocuk öldürülmüştü. Mart 2003'de Uganda, İturi'deki kontrolü sağlamak için Hema ve Lendu milisleriyle bir anlaşma zemini hazırlamaya çalışıyordu. Kinshasa bölgeye çatışmaları bastırmak için 700 asker göndermişti.⁴⁵

3 Nisan 2003'de Uganda Bunia'ya saldırdı ve 6 Mayıs'ta Luanda Antlaşması gereğince Kongo'dan ve Bunia'dan 7.000 askerini geri çekti. Bunia'da Lendular, hâkimiyeti ele geçirip Hema milislerini yakaladılar ve yağmalanan evlerini geri aldılar. Bunia'da çatışmalar sırasında milisler 430 kişiyi öldürmüşlerdi. 12.000 sivil de BM üssüne sığınmak zorunda kalmıştı.⁴⁶

⁴² Arie Farnam, 'First Test For New European Army', *Christian Science Monitor*, Vol. 95, Issue. 199, 2003, s.1-2.

⁴³ Stale Ulriksen, Catriona Gourlay and Catriona Mace, 'Operation Artemis: The Shape of Things to Come?', *International Peacekeeping*, Vol. 11, No. 3, Autumn 2004, s. 509.

⁴⁴ ULRIKSEN vd., s. 510.

⁴⁵ ULRIKSEN vd., s. 511.

⁴⁶ Caterina Gegout, 'Causes and Consequences of the EU's Military Intervention in the Democratic Republic of Congo: A Realist Explanation', *European Foreign Affairs Review*, Vol. 10, 2005, s. 436.

10 Mayıs 2003'de Kofi Anan, Javier Solana aracılığıyla AB'ye Kongo'ya yapılacak, kriz yönetimi çerçevesindeki müdahale için teklifte bulundu. Özellikle Fransa, bu konuda oldukça istekli davranıyordu. Çünkü bu misyonla Fransa daha önce Ruanda'ya yaptığı müdahale sonucunda üzerinde oluşan kötü imajı ortadan kaldırmak istiyordu. Ayrıca, Fransa AB'yi kullanarak AB'nin ABD'den bağımsız bir savunma politikasını tek başına yürütebileceğini ispatlamak istiyordu. Bu idealini aynı zamanda kendi ulusal dış politikası haline getirmişti.⁴⁷

İngiltere ise bu müdahaleye katılmak konusunda biraz isteksiz davranıyordu. Çünkü İngiltere'nin Kongo üzerinde ekonomik veya tarihi herhangi bir çıkarı söz konusu olmamıştı. Ancak, St. Malo Zirvesi'nde alınan kararlar gereği; Kongo'ya düzenlenecek askeri misyona katılmaya karar verdi.⁴⁸ Çünkü hem bu konudaki tecrübesini arttırmak hem de AGSP'nin bir parçası olmaya devam etmek istiyordu. Bu nedenle, İngiltere'nin bu misyona katılımı sembolik oldu; 85 askeri personel ve 70 Kraliyet mühendisi gönderdi ve mühendisler Bunia Havaalanı'nın tamiratını yaptılar.⁴⁹

ABD ise, bu sırada Afrika yerine Afganistan ve Irak ile ilgileniyordu. Ayrıca ABD'nin ilgisi iç savaşın önlenmesi, insani yardım ve barışın korunması yerine, çıkarlarının söz konusu olduğu bölgelere yönelmişti. Bu da AB için ABD'siz ve dolayısıyla NATO'dan bağımsız bir askeri misyon gerçekleştirmek için iyi bir fırsattı.

Uluslararası Kurtarma Komitesi'nin Nisan 2003 verilerine göre; 1998–2003 yılları arasında Kongo'da çıkan çatışmalarda ortalama 3,3 milyon kişi hayatını kaybetmişti. Doğu Kongo'da 5.000'den fazla kadın ve çocuk tecavüze uğramıştı ve insanlar içme suyu, sağlık yardımı, eğitim, ulaşım ve barınma olanaklarından yoksundu.⁵⁰

Bunun üzerine BM Güvenlik Konseyi'nin 30 Mayıs 2003 tarih ve 1484 sayılı kararına⁵¹ ve AB Konseyi'nin 5 Haziran 2003 tarih ve 423 sayılı kararına istinaden Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ne Petersberg Görevleri çerçevesinde askeri misyon ve yardım gönderilmesine karar verildi.⁵²

Misyonun kod adı Artemis'ti ve AB Bunia'ya 12 Haziran 2003'de 2.000 askerini gönderdi.⁵³ Misyon'a 13 AB üyesi toplam 16 ülke katıldı.⁵⁴

⁴⁷ GEGOUT, s. 437.

⁴⁸ Tony Blair Kosova müdahalesi öncesinde de "Ülkemiz için değil değerlerimiz için savaşıyoruz." demişti, bkz. Tony Blair, 'A New Generation Draws the Line', *Newsweek*, 19 April 1999, <<http://blog.zmag.org/comment/reply/2094>>, (18.04.2006).

⁴⁹ GEGOUT, s. 438-439.

⁵⁰ GEGOUT, s. 427.

⁵¹ Gorm Rye Olsen, 'Challenges to Traditional Policy Options, Opportunities for New Choices: The Africa Policy of the EU', *The Round Table*, Vol. 93, No. 375, 2004, s.432.

⁵² Council Joint Action, 2003/423/CFSP, *Official Journal of the European Union*, 5 June 2003, <http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2003/l_143/l_14320030611en00500052.pdf>, (17.05.2006).

⁵³ GEGOUT, s. 427; KEANE, s. 94; Jean-Yves Haine, 'ESDP Transformed?', *NATO Review*, Summer 2005, <<http://www.nato.int/docu/review/2005/issue2/english/military.html>>, (27.3.2006); ULRIKSEN vd., s. 508.

⁵⁴ Fransa, Belçika, Brezilya, İngiltere, Kanada, Almanya, Yunanistan, Güney Afrika, İsveç, Avusturya, Macaristan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Portekiz ve İspanya.

Bölgeye gönderilen kuvvetler, Bunia Havaalanı'nı tamir edip, güvenliği sağladılar, evlerini terk etmiş olan insanlar geri döndü, Bunia'nın nüfusu 40.000'den 100.000'e çıktı ve işyerleri açıldı.⁵⁵

Temmuz 2003'de Pretoria Barış Antlaşması'nın imzalanmasıyla Kongo'da yeni bir hükümet göreve başladı.⁵⁶ 1 Eylül 2003'de AB Artemis misyonuna son verdi ve görevi BM'ye devretti.⁵⁷ AB, Artemis misyonu için 7 milyon Euro kaynak harcadı.⁵⁸ AB Komisyon'u 2007 yılına kadar Kongo'ya 200 milyon Euro yardım yapılmasına karar verdi.⁵⁹

Artemis misyonu sadece İturi bölgesindeki Bunia şehri ile sınırlıydı. Bunia dışındaki bölgeye müdahale olmadı. Ayrıca, misyon sınırlı bir sürede meydana gelmişti.

Kod Adı Althea

Yugoslavya, çok sayıda etnik kökenli farklı grupları bünyesinde barındırıyordu. 1991 yılında Hırvatistan, Slovenya, Makedonya ve Bosna-Hersek'in bağımsızlıklarını ilan etmeleriyle bölünme süreci başladı. Özellikle Bosna-Hersek'te, dini farklılığın da olmasıyla, en şiddetli çatışmalar yaşandı ve 1992–95 yılları arasında 3.000 kişi hayatını kaybetti.⁶⁰

Kasım 1995 yılında Dayton Barış Antlaşması'nın ve Aralık 1995'de de Paris Antlaşması'nın imzalanmasıyla Bosna-Hersek'te silahlar sustu.⁶¹

AB, Avrupa'nın ortasında meydana gelen bu iç savaşa, ortak bir güvenlik ve savunma politikası oluşturamamasından dolayı olaya seyirci kalmış, müdahale edememiştir. Ancak, Yugoslavya'da yaşanan bu olaylar, AB'nin süratle bir güvenlik ve savunma politikası oluşturup, ortak bir askeri güç etrafında birleşerek olaylara müdahale edebilmesi için dinamik bir güç oluşturmuştur.⁶²

AB, 1 Haziran 2003'de polis misyonunu (EUPM) Bosna'ya göndererek, ilk müdahalesini yaptı.⁶³ Geç de olsa 12 yıl suskunluğun ardından gelen bu ilk müdahale, AB'ye karşı özellikle Avrupalı vatandaşlar arasında oluşan olumsuz tavrın biraz olsun iyileşmesine yol açmıştı.

⁵⁵ GEGOUT, s. 435.

⁵⁶ GEGOUT, s. 430.

⁵⁷ GEGOUT, s. 428; KEANE, s. 94; OLSEN, s. 432; ULRIKSEN vd., s. 508.

⁵⁸ SCANNELL, s. 534.

⁵⁹ GEGOUT, s. 434.

⁶⁰ İrfan Kaya Ülger, 'Balkan Gelişmeleri ve Türkiye:1990'lı Yıllar', *21. Yüzyılda Türk Dış Politikası*, İdris BAL (ed.), (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004), s. 233.

⁶¹ Michael Merlingen and Rasa Ostrauskaite 'Power/Knowledge in International Peacebuilding: The Case of the EU Police Mission in Bosnia' *Alternatives*, Vol. 30, 2005, s. 303; GÜRKAYNAK, s. 202; Kari M. Osland, 'The EU Police Mission in Bosnia and Herzegovina', *International Peacekeeping*, Vol. 11, No. 3, Autumn 2004, s. 548.

⁶² HYDE-PRICE, s. 227-228.

⁶³ EUPM hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. MERLINGEN ve OSTRAUSKAITE; OSLAND.

AB Güvenlik Konseyi 12 Temmuz 2004 ve 570 sayılı kararına istinaden AGSP kapsamında Bosna-Hersek'e askeri bir misyon gönderme kararı aldı.⁶⁴ 2 Aralık 2004'de AB, Bosna-Hersek'e ilk askeri müdahalesini yaptı ve o zamana kadar ortalama 12.000 kişilik NATO İstikrar Gücü (SFOR)'nün yürüttüğü barışı sağlama görevini devraldı.⁶⁵ Misyonun kod adı Althea idi. Althea misyonuna 22'si AB üyesi toplam 33 ülke katıldı. Misyon'da görev alan asker sayısı toplam 6270 idi.⁶⁶ Misyon'a en fazla kuvveti 1014 askerle Almanya gönderdi. Tuzla'da 1.300, Mostar'da 1.400, Banja Luka'da 1.000, Sarajevo'da 500 ve Bosna-Hersek'in farklı yerlerinde 2.000 EUFOR (European Union Force-Avrupa Birliği Gücü) askeri görev aldı. EUFOR Karargâhı Sarajevo'da kurulmuştu.⁶⁷

EUFOR bölgede görevi devralmasına rağmen Bosna'da 900, Sarajevo'da 150 ve Tuzla'nın kuzeydoğusunda 100 ABD askeri EUFOR'a yardımcı olmak için kaldı. ABD askerleri, EUFOR'a savaş suçlarının yakalanmasında yardım ettiler.⁶⁸

EUFOR, Bosna-Hersek'te organize suçların önlenmesi, hukukun sağlanması, sınır güvenliği, kontrolü ve savaş suçlarının yakalanması görevlerini yürüttü.⁶⁹

Avusturya Savunma Bakanı Günther Platter, 13 Nisan 2006 tarihinde yapılan AB Savunma Bakanları toplantısının ilk oturumunda Javier Solana ile birlikte yaptığı basın açıklamasında; seçim sonuçları ve hükümet kurulmasına ilişkin gelişmelerin olumlu ilerlemesi durumunda Bosna-Hersek'teki EUFOR gücünün asker sayısında indirimle gidilerek, 6.000'e çekilebileceğini ancak, istikrarı devam ettirebilmek için NATO'nun özellikle Kosova'da askeri gücünde azaltmaya gitmemesini isteyeceklerini söyledi.⁷⁰ Bu açıklamalar da gösteriyor ki; AB özellikle Bosna-Hersek gibi büyük çaplı askeri operasyonların altından tek başına kalkabilecek, askeri bir güç ve tecrübeye henüz sahip değildir. Eğer Bosna-Hersek'te NATO'nun ve özellikle de ABD'nin EUFOR'a desteği olmasaydı, AB'nin Althea misyonu büyük bir hezimetle sonuçlanabilirdi. Sarajevo'daki uluslararası kriz grubu analisti Senad Slatina'nın da belirttiği gibi; "eğer bu olay Bosna'da tekrar meydana gelirse, bu Bosna için oldukça vahim olacaktır. Çünkü Bosna'nın bu aşamada, uluslararası toplulukların tek bir sesle konuşmasına ihtiyacı var."⁷¹

⁶⁴ Council Joint Action, '2004/570/CFSP', *Official Journal of the European Union*, 12 July 2004, <http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2004/l_252/l_25220040728en00100014.pdf>; EU Military Operation in Bosnia and Herzegovina, <http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=745&lang=EN>, (17.5.2006)

⁶⁵ Mirna Skrbic, 'Bosnia: Changing of the Guard', *Transitions Online*, pN. PAG.00p, 12.6.2004, s. 1; EU Military Operation in Bosnia and Herzegovina, <<http://www.euforbih.org/mission/mission.htm>>, (17.5.2006).

⁶⁶ Ülkeler ve asker sayılarının dağılımı için bkz. EUFOR Troop Strength, <http://www.euforbih.org/organisation/050810_strength.htm>, (17.05.2006).

⁶⁷ Force Elements, <<http://www.euforbih.org/organisation/elements.htm>>, (17.05.2006).

⁶⁸ SKRBIC, s. 2.

⁶⁹ KEANE, s. 100; MERLINGEN ve OSTRANSKAITE, s. 309, 321.

⁷⁰ AB'nin Operasyonel Gücü, <<http://www.postgazetesi.com/c/ho.asp?id=6006>>, (02.5.2006).

⁷¹ SKRBIC, s. 3.

SONUÇ

AB'nin güvenlik yapısında geliştirmiş olduğu AGSP ile ilgili temel düzenlemeler, AB Anayasası'nda yer almıştır. Ancak, AB Anayasası'nın Fransa ve Hollanda'dan aldığı red oyları sonucu çıkmaza girmesiyle, AGSP ile ilgili AB'nin hayal ettiği ve birçok yasal düzenleme gerektiren reformlarda askıda kalmış oldu.

AB, AGSP konusunda kendisini ispatlamak için Makedonya, Kongo ve Bosna-Hersek'e otonom askeri ve polis misyonları düzenlese de; her bir misyon incelediğimiz gibi lokal nitelikte ve kısa sürelidir.

AB, 9 Şubat 2004'de İngiltere, Fransa ve Almanya Zirvesi'nde "hızla girip, hızla çık" stratejisine dayalı Muharebe Grubu oluşumunu onayladı.⁷² Bu projeye göre; 2007 yılına kadar 13 Muharebe Grubu oluşturulacak ve her bir grup 1.500 askerden oluşacak, bu kuvvetler 5 gün içerisinde kriz bölgelerinde konuşlandırılabilir nitelikte olacaktır. Şüphesiz, bu kadar kısa sürede konuşlandırılacak kuvvetlerin her an göreve hazır şekilde beklemesi, sürekli eğitim altında olması, üst düzeyde donanım ve hava ikmal kapasitesine sahip olması gerekmektedir.⁷³

Muharebe Grubu ile ilk etapta hedeflenen kuvvet sayısı 20.000 askerdir. Aslında bu, 1999 Helsinki Zirvesi'nde hedeflenip bir türlü gerçekleştirilemeyen 60 gün içinde hazır olabilecek 60.000 kişilik ordunun prototip düzeyde ön hazırlık çalışmasıdır.

Stratejik Araştırma Kurumu RAND'ın yapmış olduğu bir çalışmaya göre; "50.000 kişilik bir ordunun 25 yıllık teçhizat gideri 18 ile 49 milyar Dolar arasında değişmektedir. Bu ordunun savunma alt yapısı için de 9–25 milyar Dolar harcama yapılması gerekmektedir."⁷⁴

Daimi bir askeri kuvvetin halen kurulamamasına neden olan problemlerden bir tanesi de; üye ülkelerin savunma harcamalarına ayırdıkları paydır. AB ülkeleri öncelikle ekonomik gelişmeye önem verdiklerinden, 1990 yılından sonra savunma harcamalarını azaltma yönünde politika izlemişlerdir. Örneğin, Almanya'nın askeri harcamalarına ayırdığı bütçe GSMH (gayri safi milli hasıla)'nın 1.4'ü düzeyindedir. Yine Almanya, 1990 yılında askeri donanımına 10 milyar Dolar, 1999 yılında ise 5,4 milyar Dolarlık bütçe ayırmıştır. İtalya ise, askeri donanım için 1990 yılında 3,8 milyar Dolar, 1999 yılında 2.8 milyar Dolar para harcamıştır. AB üyesi ülkelerin toplam asker sayısı, ABD'nin asker sayısının %50–70 daha fazlasıdır. Ancak, AB'nin savunmaya ayırdığı bütçe ABD'nin savunma bütçesinin 1/3'üdür. Yine AB, Avrupa'nın ortasında bulunan Yugoslavya'ya düzenlenen ve NATO'nun planladığı hava harekâtına %15 oranında katkıda bulunabilmiştir.⁷⁵ Kanımızca, askeri açıdan güçlü olmak isteniyorsa, savunma harcamalarının da artırılması gerekmektedir.

⁷² KEANE, s. 99; HAINE.

⁷³ HAINE.

⁷⁴ ÜLGER, 'Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın Arka Planı, Oluşumu ve Temel Anlaşmazlık Konuları', s. 108.

⁷⁵ Osman Metin Öztürk, 'Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası ve Türkiye', *2023 Dergisi*, Sayı: 5, 2001, <<http://www.2023.gen.tr/eylül2001/avrupa.html>>, (18.04.2006).

AB üyesi ülkelerin ortak savunma ve güvenlik politikası yaklaşımı da farklı çizgidedir. Fransa, ABD ve NATO karşıtı bir tutum izlerken, İngiltere AGSP'nin NATO imkan ve yeteneklerinden yararlanılarak geliştirilmesini istemektedir.⁷⁶ AB'de askeri konularda başı çeken Fransa ve İngiltere'nin farklı düşüncelerde olması AGSP karar mekanizmasının yavaş işlemesine neden olmaktadır.

AB'nin EUFOR kapsamında NATO ile beraber veya otonom düzenlemiş olduğu misyonlara genel olarak baktığımızda; asker sayısı, donanım veya yetenek açısından NATO ile kıyaslanamayacağı ortadadır. Özellikle Yugoslavya krizi ve Avrupa'nın ortasındaki bu krize ABD ve dolayısıyla NATO dahi müdahale etmişken, AB'nin 12 yıl boyunca sessiz kalması AGSP açısından bir hezimetdir.

Avusturya Savunma Bakanı Platter'in AB Savunma Bakanları toplantısı öncesinde yaptığı "Kosova'da NATO'nun askeri gücünde azaltmaya gitmemesini isteyeceğiz." açıklaması da, AB'nin NATO'nun veya BM'nin alt yapısını kurmadığı bir krize tek başına müdahale edemeyeceğini doğrular niteliktedir.

AGSP'nin sağlam bir yasal zemine dayalı olması, başarısı yolunda atılacak en önemli adımdır. AB üyesi ülkelerin bunun için öncelikle ortak bir Anayasa'da uzlaşmaları gerekmektedir. Ancak, yaşanan son gelişmeler AB'nin anayasal geleceği için ümit verici değildir. Dolayısıyla, anayasal zemine kavuşturulamayan AGSP'nin de 2010 yılı hedeflerini tutturması ve AB'nin NATO'yu Avrupa'dan çıkarabilmesi bu aşamada mümkün gözükmemektedir.

⁷⁶ ÜLGER, 'Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın Arka Planı, Oluşumu ve Temel Anlaşmazlık Konuları', s. 109.

